

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Литвиненко А.О., викладач,
Бусургіна М.А., магістрант (ХНЕУ)

У статті удосконалено методику оцінювання інвестиційної привабливості підприємства та запропоновано вибір стратегій управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Ключові слова: інвестиційна привабливість підприємства, оцінювання, матричний метод, бальний метод, матриця стратегій, інвестиційна привабливість галузі, клас інвестиційної привабливості.

Постановка проблеми. За умов перехідного періоду до ринкових відносин підвищується значущість конкурентоспроможності підприємства на ринку. Вона має полягати не лише у порівняно більш високій якості та цінovій конкурентоспроможності продукту, але й у загальній конкурентоспроможності підприємства. Найбільш повно конкурентоспроможність підприємства відображає його інвестиційна привабливість, оскільки дане поняття є комплексним та передбачає високі показники діяльності підприємства у всіх сферах та відображає привабливість підприємства для потенційних інвесторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями розробки стратегії діяльності підприємства, управління інвестиційною привабливістю займалися такі вчені як: Коюда О.П., Колесніченко В.Ф. [1], Артур А., Томпсон Дж., Стрикланд А. Дж. [2], Кендл Дж. [3], Ченишов М.А. [4] та інші.

Невирішена частина проблеми. На сьогоднішній день запропоновано декілька методик щодо оцінки та відповідного поточного управління інвестиційною привабливістю, але для діяльності підприємства у сучасних умовах нагальним питанням постає розробка стратегічного плану діяльності, що забезпечував би його сталий розвиток.

Метою даної статті є надання рекомендацій щодо вибору стратегії управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Для досягнення поставленої мети були поставлені та вирішені такі задачі: розглянути існуючі методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства та надати пропозиції щодо їх удосконалення; визначити класи інвестиційної привабливості; розробити матрицю стратегій управління інвестиційною привабливістю.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційну привабливість можна розглядати у вузькому та широкому сенсах. У першому розумінні передбачається досягнення прибутковості та стійкості фінансового стану у короткостроковому періоді та відповідне управління підприємством. У

другому випадку – встановлення стратегічної мети підприємства у постійному підвищенні рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Для сучасних українських підприємств більш нагальним питанням є розробка стратегії їх розвитку. Для її створення підприємству перш за все необхідно визначити поточний стан, тобто провести оцінку поточного рівня інвестиційної привабливості. На сьогоднішній день законодавством України закріплена методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, що побудована на основі фінансового аналізу підприємства (організації) [5]. Але дана методика не передбачає розмежування окремих класів чи рівнів інвестиційної привабливості і більш підходить для поточного оцінювання рівня інвестиційної привабливості на підприємстві. Методика ж оцінки рівня інвестиційної привабливості у стратегічному розумінні має включати оцінку не лише підприємства, але й галузі, у якій воно функціонує, загальної економічної ситуації в країні. Результатом такої оцінки має бути чітке визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням зовнішніх чинників згідно з певною шкалою.

Більшість авторів при оцінці інвестиційної привабливості використовують бальні, рейтингові, інтегральні оцінки, експертний метод. На наш погляд доцільним є поєднання бального та матричного методу оцінки, що дозволить не лише відстежувати зміни у рівні інвестиційної привабливості, але й спозиціонувати підприємство у матриці інвестиційної привабливості, а також у матриці стратегій інвестиційної привабливості підприємства.

Розглянемо методики оцінювання інвестиційної привабливості галузі та підприємства. Вони є подібними та полягають у бальній оцінці інвестиційної привабливості. Інвестиційна привабливість об'єкту інвестування визначається інвесторами як сукупність потенціалу та ризиків вкладення коштів у об'єкт [1]. Показники, що оцінюють інвестиційну привабливість, відповідно розподіляються на показники потенціалу та

Економіка підприємства

ризикованості. Виділення рівнів потенціалу та за однією галуззю), середньогалузевими (в ризикованості об'єкту оцінювання базується на середньому за всіма галузями) та чисельними відповідності співвідношення показників вимірами, що наведено у табл. 1. підприємства та галузі з галузевими (в середньому

Таблиця 1

Розподілення значень показників потенціалу та ризику за категоріями «Високий», «Середній», «Низький»

Галузь			
Потенціал			
Показник	Високий	Середній	Низький
1	2	3	4
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	прибуток вище середньогалузевого (СГ)	прибуток нижче СГ	збиток
Рентабельність галузі	вище СГ (позитивна)	на рівні СГ(позитивна (0))	нижче СГ (від'ємна)
Інвестиції, млн. грн.	вище СГ	близько до СГ	нижче СГ
Коефіцієнт придатності активів, %	67-100	34-66	0-33
Частка прибуткових підприємств, %	67-100	34-66	0-33
Бали за кожну ознаку	3	2	1
Кількість балів для включення у клас	12-15	9-11	5-8
Ризики			
Показник	Високий	Середній	Низький
Податковий тягар (непрямі податки), млн. грн.	вище СГ	на рівні СГ	нижчий за СГ
Поточна ліквідність	не забезпечується	забезпечується з незначними відхиленнями	забезпечується стабільно на високому рівні
Коефіцієнт фінансової залежності, %	67-100	34-66	0-33
Частка необоротних активів у активах, %	67-100	34-66	0-33
Капіталоємність продукції, %	67-100	34-66	0-33
Бали за кожну ознаку	3	2	1
Кількість балів для включення у клас	12-15	9-11	5-8
Підприємство			
Потенціал			
Показник	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт придатності основних засобів, %	67-100	34-66	0-33
Рентабельність операційної діяльності	вище галузевого (Гл) (позитивна)	на рівні Гл (позитивна)	нижче Гл (від'ємна)
Рентабельність власного капіталу	вище Гл (позитивна)	на рівні Гл (позитивна)	нижче Гл (від'ємна)
Рентабельність довгострокового капіталу	вище Гл (позитивна)	на рівні Гл (позитивна)	нижче Гл (від'ємна)
Рентабельність активів	вище галузевого (позитивна)	на рівні галузевого (позитивна)	нижче галузевого (від'ємна)

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Рентабельність продажів	вище Гл (позитивна)	на рівні Гл (позитивна)	нижче Гл (від'ємна)
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	вище Гл на 1 підприємство (позитивна)	на рівні Гл на 1 підприємство (позитивна)	нижче Гл на 1 підприємство (від'ємна)
Бали за кожну ознаку	3	2	1
Кількість балів для включення у клас	18-21	12-17	7-11
Ризик			
Показник	Високий	Середній	Низький
Поточна ліквідність	не забезпечується	забезпечується з незначними відхиленнями	забезпечується стабільно на високому рівні
Коефіцієнт фінансової автономії	67-100	34-66	0-33
Бали за кожну ознаку	3	2	1
Кількість балів для включення у клас	5-6	4	2-3

Відповідно до табл. 1, визначається три рівня ризику та потенціалу підприємства. У результаті проведеного оцінювання можна отримати три види оцінок:

- оцінка інвестиційної привабливості галузі;
- оцінка інвестиційної привабливості підприємства;

– сукупна оцінка інвестиційної привабливості підприємства.

Для спрощеної орієнтації у зазначених рівнях потенціалу та ризикованості сумарна таблиця критеріїв віднесення об'єкта оцінювання до певного рівня наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Критерії розмежування рівнів потенціалу та ризику об'єкта оцінювання

Об'єкт оцінювання	Ознака	Високий	Середній	Низький
Галузь (вид діяльності)	Потенціал	12-15	9-11	5-8
	Ризик	12-15	9-11	5-8
Підприємство	Потенціал	18-21	12-17	7-11
	Ризик	5-6	4	2-3
Галузь та підприємство	Потенціал	29-36	21-28	12-20
	Ризик	17-21	12-16	7-11

Кінцевим етапом оцінювання інвестиційної привабливості є визначення для об'єкта оцінювання одного з трьох класів (табл. 3):

- 1) Найбільш інвестиційно привабливий (клас А);

2) Середня інвестиційна привабливість (клас Б);

3) Низька інвестиційна привабливість (клас В).

Таблиця 3

Визначення класу інвестиційної привабливості

Ризик \ Потенціал	Високий	Середній	Низький
Низький	А	А	Б
Середній	А	Б	В
Високий	Б	В	В

Після визначення класу інвестиційної привабливості підприємства доцільним є визначення стратегії забезпечення інвестиційної привабливості підприємства та розробка відповідної тактики для підприємства.

Існує багато прикладів застосування матричного методу при виборі стратегії діяльності підприємства чи його поведінки на ринку. Найбільш яскравим прикладами можуть бути матриця МакКінсі, матриця БКГ тощо [4]. В основі їх

побудови лежить поєднання характеристик внутрішнього та зовнішнього середовища. Виходячи з цього, було розроблено аналогічну матрицю для визначення стратегії підприємства в управлінні та забезпеченні інвестиційної привабливості підприємства. У якості

характеристик внутрішнього та зовнішнього середовища оберемо відповідний клас інвестиційної привабливості галузі та підприємства розрахований за методикою, що наведена вище. У табл. 4 наведено матрицю стратегій інвестиційної привабливості підприємства.

Таблиця 4

Матриця стратегій забезпечення інвестиційної привабливості підприємства

		Внутрішнє середовище		
Зовнішнє середовище	Клас інвестиційної привабливості галузі	Клас інвестиційної привабливості підприємства		
		А	Б	В
		А	Розширення діяльності, завоювання ринку	Розвиток конкурентних переваг
		Б	Підтримка конкурентних переваг	Виявлення конкурентних переваг, стимулювання фінансового розвитку підприємства
		В	Підтримка позитивних тенденцій розвитку підприємства	Використання недоліків конкурентів
		В	Захист від негативного впливу факторів зовнішнього середовища шляхом посилення фінансових позицій	Мінімізація впливу негативних факторів
				Зменшення масштабів діяльності

Після визначення стратегії підприємства менеджери розробляють тактику досягнення стратегічної мети у поточному періоді з урахуванням визначеної стратегії та особливостей діяльності підприємства.

Висновок. Таким чином, запропонована методика вибору стратегії управління інвестиційною привабливістю підприємства дозволяє комплексно оцінити інвестиційну привабливість підприємства з урахуванням тенденцій розвитку галузі, окремо оцінити внутрішнє середовище підприємства та інвестиційну привабливість галузі. Визначення стратегії підприємства на основі проведеного аналізу дозволяє підприємству узгодити цілі у окремих підрозділах та напрямках діяльності з потенціалом та можливостями підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Коюда О.П. Інноваційна діяльність: від оцінки привабливості до інвестиційного забезпечення: [монографія] / О.П. Коюда, В.Ф. Колесніченко. - Х.: [ХНЕУ], 2009. - 275 с.
- 2.Arthur A. Strategic Management: Concepts and Cases / A. Arthur, Jr. Thompson, A. J.. Strickland III - Вильямс, 2011. – 928 p.
- 3.Cadle J. Business Analysis Techniques: 72 Essential Tools for Success / J. Cadle, D. Paul, P. Turner. - British Informatics Society Ltd., 2010. - 284 p.
- 4.Стратегический менеджмент / [М.А. Чернышев, И.Ю. Солдатов, Е.М.Бортник, Т.Ю. Анощенко и др.]; Под ред. М.А. Чернышева. – Ростов, 2009. – с. 265
- 5.Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» від 23.02.1998 № 22 // Офіційний вісник України від 15.08.1997 - 1997 р. - № 32. - с. 144

Аннотация. В статье усовершенствована методика оценки инвестиционной привлекательности предприятия и предлагаются выбор стратегии управления инвестиционной привлекательностью предприятия.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность предприятия, оценка, матричный метод, бальный метод, матрица стратегий, инвестиционная привлекательность отрасли, класс инвестиционной привлекательности.

Summary. In this article is considered a methodic of an investment company's attractiveness estimation and are suggested strategies of company's investment attractiveness management.

Keywords: company's investment attractiveness, estimation, matrix method, tenth method, strategy matrix, industry's investment attractiveness, class of investment attractiveness.

Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Пулипенко А.А.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.